

TUỆ CHÍNH LÀ ĐỊNH*

Rinpoche trả lời câu hỏi: Thế nào là “Trí Tuệ”? Trí tuệ có nghĩa là một tâm có năng lực để phân biệt được giữa tốt và xấu và đó là năng lực thực sự, sức mạnh thực sự của Trí Tuệ. Còn thế nào là “định”? “Định” là sự tập trung, sự ổn định. Do vậy, người tu không cần thiết phải biết tất cả các trạng thái định để có thể đạt được chứng ngộ.

Đúng là chúng ta cần phải có định, và định là cơ sở để chúng ta phát triển trí tuệ. Tuy nhiên khi nói về bốn cấp định Vô sắc giới hoặc bốn cấp độ thiền Sắc giới, thì chúng ta biết rằng nếu một người khi chết muốn đạt cảnh giới của thiền Sắc giới và Vô sắc giới thì họ phải có định. Tuy nhiên định có được như vậy chưa phải là Tuệ. Tuệ bản thân nó là Định. Đây là điều quan trọng. Tuệ chính là Định, là Định sâu nhất, mạnh nhất. Đức Phật chẳng hạn. Đức Phật có Tuệ và Tuệ của Phật là Định. Khi có Trí Tuệ thì không còn phiền não, vọng niệm. Vì vậy, đó là cái vững chắc nhất. Còn khi đạt được bốn cảnh thiền Vô sắc giới thì ta vẫn còn trong vòng của nhị nguyên, trong vòng của nhân quả, và quả mà chúng ta đạt được chỉ là được sinh vào các cõi trời Vô sắc giới mà thôi.

“... Tuệ Ba La Mật phải hợp nhất được với năm Ba La Mật khác.”

Trong 37 Pháp hành Bồ Tát Đạo có nói không có Tuệ Ba La Mật thì năm Ba La Mật khác chỉ là vô ích. Không có Tuệ Ba La Mật thì không thể đạt Giác ngộ. Vì vậy, Tuệ Ba La Mật là tối quan trọng. Như vậy vấn đề là gì? Nếu chúng ta muốn đạt được Giác ngộ thì điều quan trọng là phải hợp nhất Tuệ Ba La Mật với năm Ba La Mật khác. Sự hợp nhất giữa Tuệ Ba La Mật với năm Ba La Mật còn lại chính là yếu tố quan trọng để đạt chứng ngộ. Tất cả các Ba La Mật khác phụ thuộc vào Tuệ Ba La Mật. Không có Tuệ Ba La Mật

thì các Ba La Mật khác sẽ không viên mãn, tròn đầy. Không có Tuệ Ba La Mật thì không có chứng ngộ tánh Không. Khi chưa chứng ngộ tánh Không thì chưa thể siêu vượt vọng niệm. Vì vậy, điều quan trọng là Tuệ Ba La Mật phải hợp nhất được với năm Ba La Mật khác.

“Tuệ và Định hợp nhất chính là điều kiện để đạt chứng ngộ.”

Bây giờ nói về Định Ba La Mật. Định Ba La Mật cũng có 2 cấp: thứ nhất là định có tác dụng làm cho tâm an bình, phiền não giảm. Nhưng định ấy mới là định của sự tập trung [tâm] mà thôi. Nó vẫn còn trong vòng của vọng niệm, trong vòng của nhị nguyên. Cấp thứ hai là Định siêu vượt vọng niệm, siêu vượt nhị nguyên. Đó là Định trụ trong tánh Không. Đó là Định hợp nhất với Trí Tuệ. Nếu chúng ta muốn đạt Giác ngộ viên mãn thì Tuệ và Định phải hợp nhất. Tuệ và Định hợp nhất chính là điều kiện để đạt chứng ngộ. Khi đó trong tâm chúng ta sẽ dứt bật mọi vọng niệm và chúng ta chặt đứt hoàn toàn gốc rễ của luân hồi, đau khổ.

Trích bài giảng Hungkar Dorje Rinpoche, Hà nội 2015, Việt dịch: Hiếu Thiện.

* Tựa đề và trích dẫn in nghiêng do BBT LHQ làm.